

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1994/22 (Siyasi Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı:1998/34

Karar Günü:7.7.1998

R.G. Tarih-Sayı:28.07.1998-23416

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Yeniden Doğuş Partisi Genel Merkezi ile ilçe örgütlerini de kapsayan 56 il örgütünün 1993 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca; Yekta Güngör ÖZDEN, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Nurettin TURAN ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 1.7.1997 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında: "Yeniden Doğuş Partisi'nin 1993 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; dosyadaki eksikliğin giderildiği anlaşıldığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle' karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 1993 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Denetimin maddî ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Yeniden Doğuş Partisi'nin 1993 yılı gelir ve giderleri birbirine denk biçimde, Genel Merkez'in gelir ve giderleri 970.963.022.- TL., 56 il örgütünden gelir ve giderleri olmadığı bildirilen 33 il dışında kalan 23 il örgütünün gelir ve giderleri 3.344.375.670.- TL. olmak üzere toplam 4.315.338.692.- TL. gösterilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 1993 yılı içindeki gelirleri 970.963.022.- TL. gösterilmiştir.

Bunun, 824.624.750.- TL. bağışlar, 78.791.- TL. diğer gelirler, 26.303.451.- TL. geçen yıldan devir, 80.524.030.- TL. borçlar, 39.432.000.- TL. sabit kıymetler olarak görünmektedir.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki gelirlerin 2820 sayılı Yasa'nın 61-69. maddeleri hükümlerine uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

a) Belgesiz Gelir

78 yevmiye numarasıyla gelirler hesabına bağış olarak kaydedilen toplam 103.000.000.- TL.nin belgesinin bulunmadığı görülmüştür.

2820 sayılı Yasa'nın, 66. maddesinin ikinci fıkrasında, bağışların, bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesinin gerektiği, böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasî partilerce bağış kabul edilemeyeceği; 69. maddesinde, siyasî partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirlerinin, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınacağı; 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, 'Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasî partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelirin Hazineye gelir kaydedileceği' belirtilmiştir.

Bu durumda, belgesi bulunmayan 103.000.000.- TL'nin Hazine'ye gelir yazılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

b) İki Çeşit Makbuz Kullanılması

Yapılan incelemede, 'Bağış İçin Gelir Makbuzu' ve 'Gelir Makbuzu' olarak iki şekilde makbuz bastırıldığı, ancak alınan bağışlar için her ikisinin de kullanıldığı görülmüştür.

Makbuzların kullanılmasında özen gösterilmesi gereğinin Parti'ye bildirilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Yeniden Doğuş Partisi'nin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtlarına göre 1993 yılında 56 ilde örgütü bulunmaktadır. Parti, bunlardan 23'ü dışındaki il ve bağlı ilçelerinde 1993 yılı içinde herhangi bir etkinlikte bulunulmadığını bildirmiştir. 23 il örgütüne sağlanan gelirler toplamı 3.344.375.670.- TL'dir.

Bunun, 587.090.891.- TL. giriş ve üye aidatları, 643.837.921.-TL. bağışlar, 10.000.000.- TL. bayrak, flama, rozet vs. gelirleri, 48.500.000.- TL. yayın satış gelirleri, 1.701.904.918.- TL. borçlar, 187.745.000.- TL. balo, eğlence, konser vs. faaliyet gelirleri, 7.500.000.- TL. parti kimlik kartı, defter, makbuz, kağıt gelirleri, 53.180.000.- TL. sair gelirler, 82.546.000.- TL. sabit kıymetler, 21.240.000.- TL. illerden ilçelere, ilçelerden illere gönderilen paralar, 830.940.- TL. geçen yıldan devreden nakittir.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümleri üzerinde yapılan incelemede, gösterilen gelirlerin 2820 sayılı Yasa'da belirtilen kaynaklardan sağlandığı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Yeniden Doğuş Partisi Genel Merkezi'nin 1993 yılı giderleri defterde, Genel Merkez kesinhesabında ve birleşik kesinhesapta 962.147.955.- TL. gösterilmiştir.

Bunun, 327.881.570.- TL. büro giderleri, 5.291.500.- TL. bayrak, flama, rozet giderleri, 90.581.173.- TL. basın, yayın giderleri, 66.195.452.- TL. seçim ve kongre giderleri, 97.560.000.- TL. balo ve eğlence giderleri, 83.582.500.- TL. seyahat giderleri, 30.626.645.- TL. temsil, ağırlama giderleri, 13.724.555.- TL. sair giderler, 204.398.400.- TL. geçen yıldan kalan borç ödemeleri, 39.432.000.- TL. sabit kıymetler karşılığı, 2.874.160.- TL. geçen yıldan kalan borç bakiyesi olarak gösterilmiştir.

Esas Sayısı:1994/22 (Siyasi Parti Malî Denetimi)
Karar Sayısı:1998/34

Sağlanan 970.963.022.- TL. gelirle 962.147.955.- TL. gider arasındaki farkı oluşturan 8.815.067.- TL., nakit mevcudu olarak 1994 yılına devretmiştir.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

a) Belgesiz Gider

Yapılan incelemede, aşağıda gösterilen yevmiye numaralarında, gider kaydının dayanağı olan belgelerin eksik olduğu görülmüştür.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, beşbin liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile belgelendirilmesi zorunludur.

Aynı Yasa'nın 76. maddesinin son fıkrasına göre belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığının, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazine'ye irat kaydedilmesi gerektiğinden, aşağıdaki tabloda gösterilen belgesiz gider tutarı 222.743.890.- TL. Parti malvarlığının Hazine'ye gelir yazılması uygun görülmüştür.

Yevmiye No	Gider Yazılan	Ekli Belgelerin Tutarı	Belgesiz Gider
25	11. 397.000	2.489.000	8.908.000
26	7.203.000	2.401.000	4.802.000
33	6.600.000	1.965.000	4.635.000
48	31. 893.000	2.273.160	29. 619.840
61	35. 043.000	771. 500	34. 271.500
69	77. 422.492	50. 386.492	27. 036.000
73	36. 623.800	4.209.800	32. 414.000
77	50. 053.840	46. 969.340	3.084.500
80	76. 382.450	5.171.000	71. 211.450
85	30. 174.455	23. 412.855	6.761.600
			222. 743.890

b) Parti'ye Ait Olmayan Otoların Masrafları

Parti adına kayıtlı oto bulunmadığı halde hiçbir açıklama yapılmadan aşağıda belirtilen faturalara dayanılarak, bazı otolara ilişkin tamir, yedek parça, bakım vs. gibi masrafların gider kaydedildiği saptanmıştır.

Yevmiye No	Firma	Tarih - No	Tutarı
13	Oto Necati Ankara	26.1.1993 - 3692	218. 400

Esas Sayısı:1994/22 (Siyasi Parti Malî Denetimi)
Karar Sayısı:1998/34

13	Kartal Otomotiv Ankara	26.1.1993 - 71552	105. 000
21	Pazarbaşı Petrolcülük San. ve Tic. AŞ Ankara	4.3.1993 - 11509	112. 000
21	Oto Necati Ankara	4.3.1993 - 189055	67. 200
26	Süper Teknik Ankara	18.3.1993 - 33683	392. 000
26	Oto İkiler Ankara	18.3.1993 - 47424	685. 000
26	Yeni İstanbul Eksozcusu Ankara	19.3.1993 - 641	224. 000
43	Ercan Sabancı Ankara	19.5.1993 - 517641	705. 600
43	Çağlar Oto Tamir Ankara	19.5.1993 - 24	336. 000
			2.845.200

Kimi otolar için yapılan ve tersine bir açıklama yapılmadığından doğal olarak sahiplerine ait olması gereken masrafların Parti gideri olarak kabulüne olanak yoktur.

Yukarıda ayrıntıları belirtilen gider belgeleri toplamı 2.845.200.- TL'nin 2820 sayılı Yasa'nın 75. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Hazine'ye gelir yazılması uygun görülmüştür.

c) Muhasebe Kayıtlarının Eleştirisi

Siyasî partilerin malî işlemlerinin 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olup olmadığının saptanması için, Anayasa Mahkemesi'ne verilen defter ve belgelerin denetime elverişli olması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 60. maddesinin beşinci fıkrasında, parti adına elde edilen gelirlerin alındığının, yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığının ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirileceği öngörülmektedir.

Yeniden Doğuş Partisi 1993 yılı hesabına ilişkin belgelerde ve muhasebe kayıtlarında, işlem hakkında açıklama yapılmadığı, yalnızca gider belgeleri tutarlarının deftere geçirildiği, defter kayıtlarında ve belge düzeninde gerekli özenin gösterilmediği saptanmıştır.

Bu hususun Parti'ye bildirilmesi uygun görülmüştür.

2- İl Örgütleri Giderleri

Yeniden Doğuş Partisi'nin 1993 yılında örgütü bulunan 56 ilden etkinlikte bulunduğu bildirilen 23 il örgütünün giderleri toplamı 3.326.188.036.- TL. gösterilmiştir.

Bunun, 1.200.702.236.- TL. büro genel giderleri, 114.650.000.- TL. personel giderleri, 67.115.650.- TL. bayrak, flama, rozet, kimlik kartı giderleri, 129.613.040.- TL. basın, yayın giderleri, 973.472.092.- TL. seçim ve kongre giderleri, 101.191.126.- TL. sabit kıymetler giderleri, 26.860.000.- TL. balo, eğlence, konser vb. faaliyet giderleri, 195.160.000.- TL. seyahat giderleri, 243.964.000.- TL. temsil ağırlama giderleri, 159.673.892.- TL. sair giderler, 10.000.000.- TL. Genel Merkeze gönderilen, teşkilata gönderilen paralar, 21.240.000.- TL. ilden ilçeye, ilçeden ile gönderilen paralar, 82.546.000.- TL. malvarlığı karşılığı (demirbaşlar tutarı)dır.

Sağlanan 3.344.375.670.- TL. gelir ile 3.326.188.036.- TL. gider arasındaki farkı oluşturan 18.187.634.- TL., nakit mevcudu olarak 1994 yılına devretmiştir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Yeniden Doğuş Partisi'nin 1993 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda ;

1- Kesinhesapta gösterilen gelirlerden 4.212.338.692.- TL.nın; giderlerden 4.062.746.901.- TL.nın, eldeki bilgi ve belgelere göre doğru ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Belgeleri bulunmayan Genel Merkez gelirleri tutarı 103.000.000.- TL.nın, 2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Hazine'ye gelir yazılmasına,

3- Belgeleri bulunmayan 222.743.890.- TL. gider karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin son fıkrası uyarınca Hazine'ye gelir yazılmasına,

4- Parti'ye ait olmayan otolara ait giderler toplamı 2.845.200.- TL.nın, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Hazine'ye gelir yazılmasına,

5- Defter ve belgelerin denetime elverişli olması gerektiğinden, gelir ve gider belgeleri ve makbuzların düzenlenmesinde ve muhasebe kayıtlarının tutulmasında gerekli özenin gösterilmesi zorunluluğunun Parti'ye bildirilmesine, 7.7.1998 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Ahmet Necdet SEZER

Başkanvekili
Güven DİNÇER

Üye
Samia AKBULUT

Üye
Haşim KILIÇ

Üye
Yalçın ACARGÜN

Üye
Mustafa BUMİN

Üye
Sacit ADALI

Üye
Ali HÜNER

Üye
Lütfi F. TUNCEL

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mahir Can ILICAK